

Pierre Van den Dungen, **Hubert Pierlot (1883-1963): La loi, le Roi, la Liberté. Biographie** (Brussel: Le Cri, 2010, 448 p., ISBN 978 2 8710 6542 5).

Oud-premier Hubert Pierlot was een van de belangrijkste Belgische politici van de twintigste eeuw. Tegelijkertijd is hij een van de minst bestudeerde. Omwille van zijn rol in de Koningskwesitie voor, tijdens en na de Tweede Wereldoorlog werd hij niet alleen ‘verstoten’ door collega-politici, maar werd hij ook uitgespuwd door een groot deel van de publieke opinie en zwegen onderzoekers hem lange tijd dood. Met Pierlots biografie wil Van den Dungen die ‘omerta’ opheffen en de mens en politicus Pierlot ontleden, zowel in zijn private leven als in zijn publieke loopbaan.

Het portret dat Van den Dungen van Pierlot schetst, vult op voortreffelijke wijze de hierboven vermelde leemte in het onderzoek op. De auteur belicht, verklaart en nuanceert uitstekend Pierlots karakter, politiek-ideologische opvattingen, en politieke stijl en opstelling. Hij portretteert Pierlot als een prominent Franstalig vertegenwoordiger van de rechterzijde, behoudend en sterk katholiek gelovig. Van den Dungen bevestigt weliswaar het beeld dat buitenstaanders van hem hadden als een koppig, zwijgzaam en afstandelijk Ardennees, maar hij noemt hem liever beginselvast, elitair en behept met een groot verantwoordelijkheidsbesef in dienst van de *res publica*. Pierlot miste volgens de auteur charisma en communicatievaardigheden. Zijn consequente trouw aan de grondwettelijke principes en zijn hoge dunk van de ministeriële verantwoordelijkheid verklaren zijn wat stugge en onbuigzame houding, en vooral zijn botsing met Leopold III, die na de Duitse inval een persoonlijke politiek wenste te voeren, los van zijn premier en diens ministers. Was Pierlot allerm minst een begeesterend spreker of volkstribuun, dan beschrijft Van den Dungen hem wel als een uitstekend teamleider die zorgde voor dynamiek en samenhang in zijn ministeriële ploeg.

Zijn principiële opstelling tegenover Leopold III en de uiteindelijke afloop van de Koningskwesitie zorgden ervoor dat Pierlot verguisd werd in Leopoldistische, katholieke en conservatieve milieus, precies zijn politiek-maatschappelijke biotoop. Hierbij voegden zich nog persoonlijk-familiale drama's (zijn twee oudste zoons kwamen tijdens de oorlog in Groot-Brittannië om het leven bij een treinongeval, en zijn broer en schoonbroer stierven in een Duits concentratiekamp). Van den Dungen beschrijft hoe Pierlot in zijn laatste levensjaren gebukt ging onder dit complete isolement en onder die familiale tragedies.

Van den Dungen integreert de bestaande wetenschappelijke literatuur (ook de Nederlandstalige!) in zijn biografie, op de eerste plaats het magistrale werk van Velaers en Van Goethem, *Leopold III, de Koning, het Land, de Oorlog*. Daarnaast baseert hij zich op een veelheid van (archieff)bronnen in diverse bewaarplaatsen. Als eerste kon hij gebruik maken van de zogenaamde 'Carnets de la Seconde Guerre Mondiale' (1939-1944) die zich bevinden in het Algemeen Rijksarchief Brussel. Het betreft dagboeknotities die Pierlot gedurende het grootste deel van zijn premierschap dicteerde aan zijn vrouw en kinderen.

Van den Dungen schreef een zeer klassieke, strikt chronologisch opgebouwde biografie die goed is onderbouwd en boeit. Naast vele verdiensten, bezit ze evenwel ook enkele zwakke punten. Het eerste hangt samen met het te grote gewicht dat aan de Carnets wordt gehecht. De auteur schrijft te sterk vanuit de persoonlijke notities van zijn protagonist. Dit leidt tot een overwegend positief, zelfs rooskleurig beeld van Pierlot met nauwelijks aandacht voor de visies van zijn collega-politici en (vele) politieke tegenstanders. Veelbetekenend is dat de auteur de nochtans goed toegankelijke archieven van het Koninklijk Paleis niet raadpleegde. Met name het archief van het Secretariaat van Leopold III en dat van het Kabinet van Leopold III zijn eersterangs bronnen voor het optreden van Pierlot en zijn relatie met het hof. De auteur heeft zo een unieke kans laten liggen om zijn onderwerp vanuit een ander perspectief te belichten, met name vanuit de ogen van de leden van de koninklijke entourage. Door de zienswijze van Pierlot te confronteren met de wijze waarop zijn belangrijkste antagonisten naar hem keken in de periode 1939-1945 had de biografie aan objectiviteit en nuance kunnen winnen.

Ten tweede is de biografie te detaillistisch, vaak zelfs anekdotisch. Ze leunt zeer dicht tegen de bronnen aan. Van den Dungen ontstijgt te weinig de particuliere feiten en voorvallen, gaat te weinig comparatief te werk en trekt nauwelijks lijnen of conclusies die betrekking hebben op het ruimere Belgische politieke bestel (Had de relatie Pierlot-monarch gevolgen voor de verhoudingen van de latere premiers met het hof? Wat was de positie van Pierlot in de traditionele Belgische levensbeschouwelijke en communautaire spanningsvelden?). De biografie is er vooral een van confrontaties tussen personen, karakters en opvattingen. Context, structuren en systemen komen zelden aan bod. Ook ontbreken onderzoeksvragen aangaande de wijze waarop besluitvormingsprocessen verliepen, hoe partijen en belangengroepen wogen op het beleid, welke machtsmechanismen speelden, enz. Samenvattend kunnen we stellen dat Van den Dungen uitstekend de persoon Hubert Pierlot ten tonele voert, maar hem niet als een sleutelfiguur uit het Belgische politieke verleden belicht en te weinig nieuwe elementen aanreikt voor een beter begrip van het Belgische politieke bestel in de periode 1930-1950.

Godfried Kwanten, KADOC/K.U.Leuven